

Na Barcelona: «Aquests eretges que axí encauze hom, qui-us en mostrave? En fe com vós en cabtenriets?» E él respós: «No-ls *quir ne'ls vul*, que no (-m a alt d') oizí anc que eretges feesen vertuds» (Pujol, *DocVgUrg.*, 15.50). —³ El PSW porta: de Raimb. de Vaq.: «Na Biatritz, vostre ric pretz sobrier / Salf Dieus e gart aissi com vuelh e *quier*»; *Chans. d'Ant.*: «Quals es aquesta gens que vei estar així? / On vai ni que demanda ni que *quer* ni que ditz»; Bern. de Vent.: «Qu'anc de mi no-lh ausei parlar, / Ni re no-lh *quier* ni no-lh deman» etc. —⁴ Sobretot en oracions negatives i en combinacions amb l'infinitiu: *celer ne le vous quier, ja mes ne quier dire mon nom* (Ss. XII-XV, en certes regions); veg. M.L., R. G. III, 322 i 387; FEW II, 1408a i 1410, n. 4, amb la bibliografia que s'hi cita. —⁵ Citem de les notes afegides per JGulsoy al Diccionari de Sanelo (p. 403); més dades allí sobre aquest mot. —⁶ En el text de Reixac, de trets mallorquins, el mot apareix diversos cops en la forma *de gasta* (p. 13.22, i uns més entre les pàgines 16 i 21), amb *a* que en la grafia d'aquest text representa el mall. *á < e*; però com que altrament és general la grafia *questa* (o *qesta*), pp. 13.18, 13.34, 10.37, 14.14, 15.16 etc., *qasta* deu ser errada d'impremta²⁵ com altres tantes que es donen en pp. 220-21. —⁷ Encara que la diferència pot venir de metafonia, també pot explicar-se pel fet que el participi passat de *querre* o *querir* tenia dues formes com *quest*, *-a*, i *quist*, *-a*; cf. el cast. *quisto*. Notem, a més, arag.³⁰ *kyésto* a Fiscal (Vall de Broto), *kyésto*, *kyásto* a Torla (RLiR XI, 126); allí en nota es dóna, a més, arag. ant. *conquista*. —⁸ Així en els escrits publicats per J. M. Font i Rius en *Cartas de población y de franquicias de Cataluña I*, Madrid-Bna. 1969:³⁵ *questa* (a. 1094?, p. 71, en còpia en català del segle XIV *questia*, p. 72); *quista* (a. 1142, en còpia notarial de 1431, p. 97); «Et non liceat nobis in omni iamdicto honore *forciam* vel *questam* facere» (any 1145, còpia S. XII, p. 102); «damus nullam *forciam* --- aut *kestam*» (a. 1147, còpia del S. XII, p. 107); *quistias* (a. 1149, p. 117); *de chestis* (any 1168, còpia de 1216, p. 192), *chestiam* (a. 1174, còpia S. XIV); *questa* (a. 1181, còpia de 1194, p. 226); «--- *quaestam* vel *forciam* ---» (a. 1187, còpia⁴⁵ c. 1370, p. 251), *chestias* (a. 1191, p. 261), *questia* (a. 1194, p. 276) etc. —⁹ *AlcM* fa constar que és derivat de *questa* amb el sufix *-ia* pres per analogia dels noms de diversos altres drets feudals, com *cugúcia*, *intèstia* etc.: efectivament; però voldríem⁵⁰ anotar que com s'ha mostrat (II, 1087a4ss.) *cugúcia* devia tenir l'accent en *ia* (com és natural en un abstracte popular en *-ia*), igual que altres mals usos com *eixorquia*, *enterquia*. Com s'hi reporta Ll. d'Aversó en el *Torc.*, § 195.28, 29, 30, posa *cugúcia*,⁵⁵ *eixorquia* i *entestia* en rims amb mots en *-ia* (*tria*, *guia* etc.); altrament, però JCor. hi reconeix que *intestia* per ser de formació baix-llatina degué accentuar-se primer en la penúltima. Notem amb aquest motiu que Ll. d'Aversó, i abans d'ell JMarch, no⁶⁰

duen *questia* sinó només *questa* i *quista*, potser per haver-la considerat un llatinisme pur. En tot cas, *questia* era un intent de llatinització de *questa* per part dels notaris en documents redactats en llatí i que després tingué continuació en el llenguatge jurídic. Per a la terminació *-ia*, convé tenir en compte un altre llatinisme *forcia* que fou usat com a sinònim de *questa*, ben sovint, en un mateix escrit (veg. els exemples en la nota 8). —¹⁰ En els *Usatges* sembla tenir el sentit de 'prestació personal': «el castlà --- regonexerà quant ha en feu per aquel senyor, e --- li ajudarà prescripció, levat en guerres a fer, que --- el senyor reeb part dels fruits, o en serviis forçats, o *questes* e valences d'aquels homes» (*NCl.*, 154. 27); definit en el glossari al final com «prestació real en Dret feudal». —¹¹ Peire Cardenal en un sirventès deia: «Rics hom mals, quan vol far festa, / auiaz consi fai sa *questa*: / tan bat la gent et entesta / tro que deniers non lor resta / que no-i cal venir tempesta» (Bartsch, *Chrest.*, 190.4). —¹² Levy, *PSW* s. v. *quista* cita d'una ordenació antiga, sense data, de la vila de Cordes (Tarn): «Item que lo hospitaler --- fassa la *quista* am l'esquila et am lo cabas --- per la vila et que aja a desviar la almoyna als paubres que seran dins lo dich hospital». —¹³ *AlcM* cita del *Sermó* de Muntaner aquest passatge: «Cel qui vol *aquistar* lo regne de Serdenya», citant de l'ed. de la *Cròn.* per J. Coroleu (a. 1886), basada en la de 1558 de Val.; pot tenir valor pel S. XVI, car en l'ed. de Casacuberta, basada en ms. de 1392, hom llegeix *conquistar*. —¹⁴ Aquesta innovació es va donar també en cast., port., oc. i it.; té ús literari també en gallec («*conquerir* sona de valente», Castelao, 237.5f.); d'altra banda el mot ha continuat en francès (*conquérir*) i en romanès (*cucerî*); del fr. ant. *conquerre* procedeix ang. *to conquer*. —¹⁵ En documents baix-llatins catalans figura *conquirere* (i el part. pass. *conquestum*) en el sentit de 'adquirir, guanyar': a. 876 «nos --- cum omni uoce apositionis nostre *conquestum* uel ad *conquirere* de nostre iure in ius supradictis ecclesiis tradimus» (Bast.-Bass., 651), a. 879 «tradimus nos et res nostras uel alodes uel omnia que possedimus, *conquestum* uel ad *conquirere*» (ib.). —¹⁶ El *DAG.* dóna a Mall. *conquerir* 'agafar (parlant de malalties)': «Així es *conquereix* una pulmonia», frase que, segons s'hi fa constar, l'havia dita una pagesa veient una finestra oberta en temps fret; no recollit per *AlcM*. —¹⁷ En arag. ant. *conquista* en la *Cròn. de S. Juan Peña*, 123 (RLiR XI, 126); avui *conquesta* «*konkèsta yé la nuestra vida*» (Echo). —¹⁸ En ms.: *reconquistava*, rallat, i a damunt escrit *reconqueria*, *retrobava*. —¹⁹ A València hom diu normalment *La Conquista de València* amb referència a l'aniversari de la conquesta d'aquesta ciutat, i «Això és de l'època de la *Conquista*», *Cavallers de la Conquista* etc. (JGiner i Marc.). El mall. P. d'A. Penya també sembla referir-se a la conquesta de Mall. en el següent passatge: «Doncs sabreu com en memòria / del dia de la *Conquista* / feien funció de tal glòria, / que